

Tomas Andersson
Verksamhetscontroller

Behov av och förutsättningar för kvällsomsorg på vissa förskolor i de östra kommundelarna

Förslag till beslut

Barn- och skolnämnden beslutar

att anse uppdraget om att utreda behov av och förutsättningar för kvällsomsorg på vissa förskolor i de östra kommundelarna slutfört.

Sammanfattning

I samband med att barn- och skolnämnden beslutade om riktlinjer för barnomsorg på obetald arbetstid uppdrogs barn- och skolförvaltningen att redovisa behov av och förutsättningar för kvällsomsorg på vissa förskolor i de östra kommundelarna.

Behovet av kvällsomsorg samt omsorg före kl. 06:00 i de östra kommundelarna har sammanställts. Två förskolor har i enlighet med en tidigare genomförd scenarioplanering identifierats som lämpliga för eventuell kvällsomsorg. Kostnader för förlängda öppettider har beräknats.

Med bakgrund till ett relativt lågt uttryckt behov av kvällsomsorg och omsorg före kl. 06:00 för barn i de östra kommundelarna, kostnader förknippade med förlängda öppettider i relation till behovet, samt att kapacitet för fler barn finns i nuvarande jourverksamhet på Delfinens förskola bedömer barn- och skolförvaltningen att det i nuläget inte finns behov av kvällsomsorg i de östra kommundelarna. Barn- och skolnämnden föreslås därför besluta att anse att uppdraget om att utreda behov av och förutsättningar för kvällsomsorg på vissa förskolor i de östra kommundelarna slutfört.

Underlag för beslutet

- Barn- och skolförvaltningens tjänsteskrivelse 2021-09-28
- Protokollsutdrag barn- och skolnämnden 2021-04-20 § 77

2021-09-28

Diarienummer

BSN 2021/1771

Ärendet

Bakgrund

Lunds kommun erbjuder barnomsorg på obekvämt arbetstid (kvälls-, natt- eller helgomsorg) till barn vars föräldrar arbetar på obekväma arbetstider, dvs. på tider då den ordinarie förskole- eller fritidsverksamheten inte är öppen. Barn- och skolnämnden beslutade i april 2021 att anta riktlinjer för denna verksamhet. Av riktlinjerna framgår bland annat att barn från och med 1 år och till och med vårterminen det år barnet fyller 13 år kan få omsorg på obekvämt arbetstid om föräldrarna har behov som uppfyller riktlinjerna samt att verksamheten erbjuds vardagar mellan kl. 18:30 och 06:30 samt på lördagar, söndagar och helgdagar. Det är, utifrån den enskildes behov, möjligt för ett barn att vara inskrivet på jourförskolan och på en annan förskola.

I samband med att riktlinjerna för verksamheten fastställdes beslutade nämnden att uppdraga åt barn- och skolförvaltningen att redovisa behov av och förutsättningar för kvällsomsorg på vissa förskolor i de östra kommundelarna. Uppdraget redovisas i denna tjänsteskrivelse.

Föredragning

Förskola respektive kvälls-, natt- och helgomsorg har olika lagrum som täcker dessa olika former av verksamhet. Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds, ofta kallat "nattis", "jour" eller "kvälls-, natt-, helgomsorg", hör inte till skolformen förskola utan utgör annan pedagogisk verksamhet. Det finns ingen läroplan för annan pedagogisk verksamhet, däremot andra övergripande krav på verksamheten. Den i Lund kallade barnomsorg på obekvämt arbetstid (kvälls-, natt- och helgomsorg), har därför också en egen kö helt separerad från den läroplansreglerade förskolans kö.

Förskolan och barnomsorg på obekvämt arbetstid (kvälls-, helg- och nattomsorg), som kan erbjudas som ett komplement till förskola, har liknande syfte i att verksamheten ska stimulera barns lärande och utveckling. Förskolans syfte utvecklas dock ytterligare i skollagen. En stor skillnad är att förskolan har en läroplan som måste följas, liksom andra delar av skollagen. Motsvarande styrdokument med tillhörande krav har inte kvälls-, helg- och nattomsorgen.

Kommunen behöver inte erbjuda omsorg under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger. Detta är en medborgarservice som respektive kommun själv avgör hur den vill hantera. Dock, ska kommunen "sträva efter" att erbjuda omsorg

2021-09-28

Diarienummer

BSN 2021/1771

under tid då förskola inte erbjuds, vilket också görs i Lunds kommun för att tillhandahålla omsorg även under obekväma arbetstid åt familjer som har behov av det.

Om kommunen vid en viss tidpunkt inte har någon efterfrågan måste kommunen ändå planera för att tillhandahålla omsorg när situationen förändras. Det innebär att det inte bör vara möjligt för en kommun att generellt avskaffa tillgången till omsorg för barn till föräldrar som förvärvsarbetar under obekväma tider. Å andra sidan innebär det ingen rättighet att i enskilda fall få omsorg under obekväma arbetstid. Föräldrars ansvar för att hitta lösningar på barnets behov av omsorg kvarstår. Detta skiljer sig från lagstiftningen kring vem som har rätt till förskola eller fritidshem.

Enligt förarbetena till skollagen bör hemkommunen, för varje ansökan om plats, göra en individuell bedömning utifrån de lokala förutsättningarna. I bedömningen bör även ingå föräldrarnas reella möjligheter att ordna omsorg för sina barn själva. Ansvarig nämnd och förvaltning för förskola, kvälls-, natt- och helgomsorg samt fritidshem bör svara för behovsprövningen.¹

Lämpliga enheter för kvälls-, natt- och helgomsorg i de östra kommundelarna

I början av pandemin bedömde barn- och skolförvaltningen att fler förskolor skulle kunna behöva bistå med avlastning på kvälls-, natt- och helgomsorgen i dåvarande Röda stugan (nu flyttad till Delfinens förskola), om det skulle bli överbeläggning där. I samverkan mellan barn- och skolförvaltningen, serviceförvaltningen och Lundafastigheter genomfördes scenarioplaneringar där det utreddes vilka enheter som ansågs vara mest lämpade för barnomsorg i form av framför allt kvälls- och nattomsorg. De mest lämpade enheterna ansågs vara Tegelstugan i Veberöd och Häckeberga förskola i Genarp. Kostnaden för att genomföra anpassningar på enheterna för

¹ Källor till den inledande texten i *föredragning* och för vidare fördjupning:

Förskolans syfte: 8 kap. 2 § skollagen

Rätt till förskola: 8 kap. 3-7 §§ skollagen

Begränsning av kommunens skyldighet att erbjuda förskola: 8 kap. 3 § skollagen

Hemkommunens ansvar för att erbjuda förskola: 8 kap. 12 § skollagen

Omsorg under tid då förskola inte erbjuds: 25 kap. 5 § skollagen

Övergripande krav på annan pedagogisk verksamhet: 25 kap. 6-7 §§ skollagen

Lagar och förordningar: www.skolverket.se/regelverk

Erbjudande av omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds: Proposition 2009/10:165 ”Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet”, s. 531-532.

2021-09-28

Diarienummer

BSN 2021/1771

att möjliggöra nattomsorg utreddes också och presenteras under "Ekonomiska konsekvenser". I samma avsnitt finns även en beräkning av årskostnaden för att utöka öppettiderna på en enhet.

Behov av utökad omsorg i de östra kommundelarna

De av barn- och skolnämnden beslutade ramtiderna för förskolan är idag 06.00–18.00, med möjlighet för rektor att ta beslut om att stänga 30 min senare. Inom ramen för ovan har barn- och skolförvaltningen undersökt behovet av kvällsomsorg i kommunens östra delar. Rektorerna i dialog med all personal har gjort en samlad bedömning utifrån de förfrågningar som har inkommit från föräldrar över tid.

Barnomsorgsadministratörerna som hanterar förskolans respektive kväll-, natt- och helgomsorgens kö har kompletterat underlaget från förskolorna. Barn- och skolförvaltningen har även utökat undersökningen med behovet av omsorg före kl. 06:00, då detta behov har framkommit under undersökningens gång. Det bör dock noteras att enligt gällande kollektivavtal för förskolan gäller nattarbete fram till kl. 06:00.

Typ av behov	Kväll	Före kl. 06:00
Stångby	Inget behov har framkommit över tid.	Inget behov har framkommit över tid.
Södra Sandby	Inget behov har framkommit över tid.	Inget behov har framkommit över tid.
Dalby och Torna Hällestad	Inget behov har framkommit över tid.	Uttryckt behov för två barn om att kunna öppna 30 min före kl. 06:00
Genarp	Uttryckt behov för tre barn om kvällsomsorg till 19.00.	Uttryckt behov för två barn om att kunna öppna 30 min före kl. 06:00
Veberöd	Uttryckt behov för fem barn för kvällsomsorg till 20.00	Inget behov har framkommit över tid.

2021-09-28

Diarienummer

BSN 2021/1771

Sammantaget finns det i delar av de östra delarna av Lund ett uttryckt behov av kvälls-, helg- och nattomsorg. Det rör sig dock om ett mindre antal individer. I Stångby och Södra Sandby uttrycks inget behov. I Dalby framkommer det ett behov av omsorg före kl. 06:00. I Genarp har behov av både tidigare och senare öppettid framkommit. De barn som det uttrycks ett behov för i Veberöd tar redan del av den kvällsomsorg som bedrivs på Delfinens förskola i Lunds tätort. Dessa barn har, i enlighet med vad beslutade riktlinjer om barnomsorg på obekvämlig arbetstid möjliggjorde, en dubbel placering där de går i en förskola dagtid och under eftermiddag och kväll på Delfinens förskola. Transport till och från jourverksamheten sker med hjälp av taxi med barn och personal från förskolan, vilket är den vanliga lösningen för barn i behov av barnomsorg på obekvämlig arbetstid.

I kontakt med rektor på Delfinens förskola framkommer det att behovet av tillgänglighet för nuvarande inskrivna barn med kvälls-, natt-, och helgomsorg inte har ökat under pandemin. Det har heller inte skett fler inskrivningar i verksamheten av föräldrar med skyddsyrke under pandemin. Barn- och skolförvaltningen ser snarare en minskad användning jämfört med tidigare. Även om det i takt med att restriktioner med anledning av pandemin lättar och fler vårdnadshavare som haft hemarbete i viss mån återgår till att pendla är det sannolikt att fler kommer ha en mer flexibel situation när det kommer till arbetstider och arbetsplats än före pandemin. Med anledning av det bedömer barn- och skolförvaltningen att behoven av kvälls-, natt-, och helgomsorg inte kommer att överstiga de behov som fanns före pandemin.

I nuläget finns ingen kö till jourverksamheten på Delfinens förskola, utan den har kapacitet till att ta emot fler barn för kvälls-, natt- och helgomsorg.

Förslag till beslut

Barn- och skolförvaltningen har utifrån det uttryckta behovet som redovisas ovan undersökt behov och förutsättningar för att tillgodose föräldrarnas behov i de östra delarna av kommunen.

En utökning av öppettiderna i en eller flera förskolor i de östra kommundelarna medför kostnader som sett till per barn som behov har identifierats för är relativt höga. Det finns vidare kapacitet i Delfinens förskolas jourverksamhet att ta emot fler barn i behov av omsorg på kväll eller natt.

Med bakgrund av detta bedömer barn- och skolförvaltningen att befintlig lösning för att kunna erbjuda kvällsomsorg och omsorg före kl. 06:00 till Lunds kommuns barn är tillräcklig. Barn- och

2021-09-28

Diarienummer

BSN 2021/1771

skolförvaltningen menar därmed att förutsättningarna för och behovet av kvällsomsorg i de östra kommundelarna är utrett.

Beredning

Ärendet har beretts av berörda funktioner inom barn- och skolförvaltningen: verksamhetschef för förskola, utbildningschefer för förskola, rektorer i förskola, barn- och elevadministratörer, funktioner inom lokalplanering och ekonomi samt verksamhetscontroller.

Barnets bästa

Tillgången till kvällsomsorg påverkar barn. Den jourverksamhet som idag finns i Lunds kommun är ett sätt att tillgodose barns behov av omsorg, även då den inträffar på obekvämlig arbetstid. En trygg anknytning är viktigt för att främja barns utveckling och lärande. Barn som åker från en förskola till en annan på kvällen möts av annan personal, och andra lokaler och lekkamrater än den möter under dagen. Efter hand att barnet deltagit i den nya verksamheten en tid blir miljön alltmer bekant och trygg. Även med en verksamhet som bedriver kvällsomsorg i de östra delarna av kommunen skulle det bli en liknande omställning för barn som kommer från andra förskolor än just den där kvällsomsorgen erbjuds. Själva körsträckan har begränsad betydelse. Därför bedöms befintlig verksamhet vara tillräcklig för att tillgodose barnets bästa.

Ekonomiska konsekvenser

En kostnadsberäkning för konsekvensen av längre öppettider visar på följande årskostnader per berörd enhet:

- Öppet från kl. 05:30 till kl. 06:00 innebär en kostnad på 46 000 kr per medarbetare och 3 500 kr för förstärkt frukost per barn.
- Öppet till kl. 19:00 medför en kostnad på 91 000 kr per medarbetare och en kostnad för varm mat på 4 300 kr per barn.
- Öppet till kl. 20:00 innebär en kostnad på 182 000 kr per medarbetare och en kostnad för varm mat på 4 300 kr per barn.

I tidigare diskussioner om förlängda arbetstider på kvällen har behov lyfts av att med hänsyn till arbetsmiljön bemanna med minst två medarbetare. I sådana fall skulle beräknade personalkostnader för förlängd öppettid på kvällen komma att fördubblas.

Inför kvällsomsorg på en förskola leder det till vissa kostnadsminskningar i form av taxiresor och arbetstid för personal

2021-09-28

Diarienummer

BSN 2021/1771

som följer med barn på taxiresor. För barn som ska åka mellan de östra tätorterna, och även inom tätorterna i merparten av fallen, finns fortfarande ett transportbehov till och från kvällsomsorg, även om körsträckan förkortas jämfört med att åka till Delfinens förskola i norra Lund.

I scenarioplaneringen undersöktes, tillsammans med serviceförvaltningen och Lundafastigheter, enheter lämpade för längre öppettider i de östra kommundelarna, samt behov av anpassningar för att förbereda dem för att kunna bedriva barnsomsorg på obekvämlig arbetstid. Anpassningarna är främst för att göra lokalerna lämpade för att bedriva verksamhet med sovande barn, vilket beroende på hur länge öppettiderna förlängs inte nödvändigtvis behöver genomföras. För Tegelstugans förskola gäller anpassningsbehoven installation av nödbelysning och särskilt brandlarm. För Häckeberga förskola rör det installation av nödbelysning, brandcellsgränser samt anpassningar av befintligt brandlarm. Kostnaden beräknas uppgå till ca 300 000 kr per förskola som anpassningar genomförs på.

Jytte Lindborg
Skoldirektör

Linda Abrahamsson
Kvalitetschef

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:

-

För kännedom:

-